

МІРОШНИК Ірина

<https://orcid.org/0000-0001-7600-1112>

Scopus Author ID 57205264952

Кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри мов і методики їх викладання,
Національний університет
«Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка
(Чернігів, Україна) mail: iv_miroshnyk@ukr.net

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Мета статті полягає у комплексному аналізі міжнародного досвіду формування іншомовної комунікативної компетентності у дітей дошкільного віку, виявленні ефективних підходів, методів і педагогічних умов її розвитку, а також обґрунтуванні можливостей адаптації найкращих зарубіжних практик до системи дошкільної освіти України.

Методологічну основу дослідження становить система взаємопов'язаних підходів: компетентнісного, комунікативно-діяльнісного, особистісно орієнтованого, соціокультурного, системного та порівняльно-педагогічного, що забезпечують цілісний розгляд процесу формування іншомовної комунікативної компетентності.

Для досягнення поставленої мети використано теоретичні методи дослідження: аналіз, синтез і узагальнення наукових джерел, порівняльний аналіз міжнародного досвіду (CLIL, іммерсія, білінгвальна освіта), а також систематизацію й класифікацію педагогічних умов і підходів.

Наукова новизна. Вперше здійснено комплексний порівняльно-педагогічний аналіз міжнародного досвіду формування іншомовної комунікативної компетентності у дітей дошкільного віку (Європа, Азія, США, Канада) та обґрунтовано сукупність ефективних педагогічних умов її формування (ранній початок навчання, створення природного мовного середовища, використання комунікативно-діяльнісних та інтерактивних методів, індивідуалізація навчання, підготовка педагогів до роботи у багатомовному середовищі) з визначенням можливостей їх адаптації до української системи дошкільної освіти.

Висновки. У результаті дослідження встановлено, що формування іншомовної комунікативної компетентності у дітей дошкільного віку є інтегративним процесом, який охоплює мовні, когнітивні, соціокультурні та мотиваційні аспекти розвитку. Доведено, що дошкільний вік є сприятливим періодом для засвоєння іноземної мови за умов створення відповідного мовного середовища та використання комунікативно орієнтованих підходів.

Порівняльний аналіз міжнародного досвіду засвідчив ефективність таких підходів, як CLIL, іммерсійні та білінгвальні моделі, інтерактивні й ігрові методи, а також використання цифрових технологій. Спільними тенденціями є ранній початок навчання, інтеграція мови у різні види діяльності, індивідуалізація освітнього процесу та активне залучення соціального середовища.

Встановлено, що ефективність формування компетентності забезпечується створенням позитивного емоційного середовища, застосуванням інтерактивних методів, урахуванням вікових особливостей дітей і належною підготовкою педагогів.

Обґрунтовано доцільність адаптації міжнародного досвіду до української системи дошкільної освіти, зокрема через впровадження CLIL, розвиток білінгвальних програм та використання сучасних освітніх технологій.

Отже, формування іншомовної комунікативної компетентності у дошкільному віці є важливим чинником розвитку особистості та її готовності до міжкультурної взаємодії.

Ключові слова: дитина дошкільного віку, іншомовна комунікативна компетентність, міжнародний досвід, підхід.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими або практичними завданнями. У сучасних умовах глобалізації, інтеграції України до європейського та світового освітнього простору, а також активізації міжкультурних контактів особливої значущості набуває проблема формування іншомовної комунікативної компетентності як однієї з ключових компетентностей особистості. Здатність ефективно спілкуватися іноземною мовою розглядається не лише як освітній результат, а як важливий інструмент соціалізації, професійної мобільності та культурного взаєморозуміння.

Водночас актуалізується питання раннього початку вивчення іноземних мов. Дошкільний вік є сенситивним періодом для мовленнєвого розвитку дитини, що створює сприятливі передумови для природного засвоєння іноземної мови. Однак, незважаючи на це, у сучасній системі дошкільної освіти України існує низка суперечностей: між потребою суспільства у високому рівні іншомовної підготовки та недостатньою розробленістю ефективних методик її формування у дітей раннього віку; між орієнтацією на компетентнісний підхід і традиційними методами навчання; між наявністю значного міжнародного досвіду та обмеженим рівнем його адаптації до національного освітнього контексту.

Зазначені суперечності зумовлюють необхідність ґрунтовного аналізу й узагальнення міжнародного досвіду формування іншомовної комунікативної компетентності у дітей дошкільного віку. У провідних країнах світу накопичено значний теоретичний і практичний доробок у цій галузі, який охоплює інноваційні підходи (мовне занурення, інтегроване навчання змісту і мови, ігрові технології, цифрові інструменти), що довели свою ефективність. Проте їх використання в українських закладах дошкільної освіти потребує наукового обґрунтування, адаптації та методичного забезпечення.

Отже, виникає необхідність теоретичного обґрунтування та практичного впровадження ефективних підходів до формування іншомовної комунікативної компетентності у дітей дошкільного віку на основі аналізу міжнародного досвіду, що має важливе значення для розвитку педагогічної науки та вдосконалення освітньої практики.

Аналіз основних досліджень і публікацій з порушеної проблеми. Проблема формування іншомовної комунікативної компетентності досліджується у працях Г. Цветкової, Н. Коновалової, Т. Марчій-Дмитраш, Н. Мукан, Т. Горохівської, М. Celce-Murcia, Z. Dornyei, S. Thurrell, D. Hymes, M. Canale, M. Swain, L. Bachman та інших учених. У дослідженнях розкрито сутність поняття, його структуру та педагогічні умови формування [2; 6; 5; 15; 41]; розкрито поняття комунікативної компетентності як здатності використовувати мову відповідно до соціального контексту [25]; розроблено модель комунікативної компетентності (граматична, соціолінгвістична, дискурсивна, стратегічна компоненти) [13; 14]; уточнено структуру комунікативної мовної здатності, включивши організаційний та прагматичний компоненти [7].

Крім того, зарубіжні науковці, досліджуючи теорії оволодіння другою мовою (SLA), роблять важливий внесок у розуміння механізмів засвоєння іноземної мови. Так, автор гіпотези «вхідного мовного матеріалу» (Input Hypothesis) S. Krashen доводить, що мова засвоюється через зрозумілий мовний потік [29]; L. Vyhotskyi обґрунтовує соціокультурну теорію навчання, де ключову роль відіграє взаємодія та зона найближчого розвитку [42]; J. Bruner досліджує роль підтримки (scaffolding) у навчанні дітей, що важливо для раннього мовного розвитку [10].

Досліджуючи проблему раннього іншомовного навчання та його ефективності, P.M. Lightbown та N. Spada доводять залежність результатів навчання від інтенсивності мовного середовища [32]; С. Muñoz, аналізуючи вплив віку на оволодіння мовою, підкреслює, що ранній старт не гарантує автоматично кращих результатів без належних умов [38].

Провідні дослідники CLIL (методики предметно-мовного інтегрованого навчання, за якої іноземна мова використовується як засіб вивчення немовних предметів) D. Marsh (один із засновників підходу CLIL) [34; 35], D. Coyle (розробниця моделі «4C's» (Content, Communication, Cognition, Culture) [17] доводять, що інтеграція мови і змісту підвищує мотивацію та сприяє розвитку комунікативних умінь.

Крім того, зарубіжні науковці акцентують увагу на ролі цифрових технологій і раннього занурення у мовне середовище [28]; доводять ефективність іммерсійних програм [30]; досліджують розвиток мовлення у дітей в умовах білінгвізму [19; 21; 22; 23; 27; 42]; обґрунтовують ефективність використання ігрових методів у навчанні дітей [4]; вивчають особливості навчання дітей дошкільного віку іноземної мови [3; 9; 12; 26; 27; 33; 39; 40; 43].

Отже, проблема формування іншомовної комунікативної компетентності у дітей дошкільного віку має ґрунтовне теоретико-методологічне підґрунтя та розглядається як багатовимірний процес, що поєднує мовні, соціокультурні й когнітивні аспекти розвитку особистості. Сучасний науковий дискурс засвідчує перехід від традиційного розуміння навчання мови як засвоєння системи знань до його трактування як процесу формування здатності до міжкультурної комунікації. Водночас, попри значну кількість досліджень,

залишається актуальною потреба у подальшому вивченні ефективних педагогічних умов і адаптації міжнародного досвіду до національного освітнього контексту.

Формулювання мети статті. Мета статті полягає у комплексному аналізі міжнародного досвіду формування іншомовної комунікативної компетентності у дітей дошкільного віку, виявленні ефективних підходів, методів і педагогічних умов її розвитку, а також обґрунтуванні можливостей адаптації найкращих зарубіжних практик до системи дошкільної освіти України.

Висвітлення процедури теоретико-методологічного дослідження із зазначенням методів. Методологічною основою дослідження є сукупність взаємопов'язаних наукових підходів:

– *компетентнісний підхід* – передбачає розгляд іншомовної комунікативної компетентності як інтегративної якості особистості (відповідно до концепцій Dell Hymes, Michael Canale, Merrill Swain);

– *комунікативно-діяльнісний підхід* – орієнтує дослідження на вивчення процесу формування мовлення у реальній діяльності спілкування;

– *особистісно орієнтований підхід* – враховує індивідуальні, вікові та психофізіологічні особливості дітей дошкільного віку;

– *соціокультурний підхід* – ґрунтується на ідеях Lev Vygotskyi щодо ролі соціальної взаємодії та культурного контексту у навчанні;

– *системний підхід* – дозволяє розглядати процес формування іншомовної компетентності як цілісну педагогічну систему (мета, зміст, методи, засоби, результати);

– *порівняльно-педагогічний підхід* – забезпечує аналіз і зіставлення міжнародного досвіду різних країн.

Для досягнення мети дослідження використано комплекс теоретичних методів: аналіз, синтез, узагальнення наукових джерел (для визначення сутності іншомовної комунікативної компетентності); порівняльний аналіз (для вивчення міжнародного досвіду (CLIL, іммерсія, білінгвальна освіта)); систематизація та класифікація (для виокремлення педагогічних умов і підходів).

Виклад основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням отриманих наукових результатів. *Іншомовна комунікативна компетентність* є інтегрованою характеристикою особистості, що включає мовну, мовленнєву, соціокультурну та мотиваційну складові [5; 6]. Вона передбачає здатність ефективно використовувати іноземну мову у різних ситуаціях спілкування. Водночас, реалізація цієї здатності значною мірою залежить від обраного методологічного підходу до навчання. У цьому контексті комунікативний підхід визначає навчання як процес активної взаємодії, у якому головною метою є формування у здобувачів освіти готовності до реального мовленнєвого спілкування [1].

З урахуванням цього, особливого значення набуває початок вивчення іноземної мови саме з дошкільного віку, який вважається найбільш сприятливим для засвоєння іноземних мов завдяки високому рівню нейропластичності та природній здатності дітей до імітації мовлення. Оскільки формування іншомовної комунікативної компетентності у дітей дошкільного віку має ґрунтуватися на таких провідних засадах, як ігрова діяльність як основний вид навчання; комунікативна спрямованість освітнього процесу; інтеграція різних видів діяльності (мовленнєвої, пізнавальної, творчої); створення умов природного мовного середовища, особливу роль у цей період відіграє метод мовного занурення (*immersion*), який забезпечує природне засвоєння іноземної мови через постійний мовленнєвий контакт у різних видах діяльності. Проте з метою підвищення ефективності формування іншомовної комунікативної компетентності у дітей дошкільного віку доцільним є звернення до кращих здобутків освітніх систем провідних країн світу, що дозволяє адаптувати успішні міжнародні практики до вітчизняного освітнього контексту та підвищити якість дошкільної іншомовної освіти.

Розглянемо досвід формування іншомовної комунікативної компетентності у дітей дошкільного віку на прикладі деяких європейських країн, країн Азії, США та Канади з метою виявлення ефективних підходів, методів і педагогічних умов її розвитку, а також обґрунтування можливостей адаптації найкращих зарубіжних практик до системи дошкільної освіти України.

Європейська освітня політика базується на ідеї *пльюрлінгвізму* – формування здатності особистості володіти кількома мовами на різних рівнях [20]. Саме тому в більшості країн Європи іншомовне навчання розпочинається вже у дошкільному віці [39; 40].

Основними характеристиками європейського підходу є:

- ранній старт навчання (3–6 років);
- інтеграція мови у повсякденну діяльність дитини;
- орієнтація на комунікацію, а не на граматику;
- міжкультурна спрямованість;
- використання ігрових та діяльнісних методів.

Зміни в системі дошкільної освіти Європи також пов'язані зі зростанням мовної та культурної різноманітності, що вимагає нових підходів до мовної підготовки дітей.

Однією з найважливіших інновацій європейської освіти є **CLIL (Content and Language Integrated Learning)** – інтегроване навчання змісту і мови [34; 17]. Суть цього підходу полягає в тому, що іноземна мова використовується як засіб навчання інших предметів; навчання відбувається природно, без штучного заучування; формується одночасно мовна і предметна компетентність.

CLIL виник у Європі у 1990-х роках як відповідь на низьку ефективність традиційного викладання мов і потребу у вдосконаленні комунікативних навичок. У дошкільній освіті цей підхід реалізується через інтегровані заняття (музика, мистецтво, природа іноземною мовою); використання мультимедійних ресурсів; активне залучення дітей до взаємодії.

Важливо, що CLIL базується на **дитиноцентричному та соціально-конструктивістському підході**, де навчання відбувається через досвід і діяльність.

Так, у **Фінляндії, Швеції та Данії** іноземне навчання інтегрується у повсякденне життя закладів дошкільної освіти [20]. Головними особливостями є навчання через гру та дослідження; мінімальний тиск на дитину; акцент на розумінні та сприйнятті мови; діти засвоюють мову природно, через пісні, казки, рухливі ігри.

У **Німеччині та Австрії** поширені **білінгвальні дитячі садки**, де створюється середовище мовного занурення [37]: частина вихователів спілкується з дітьми іноземною мовою; створюється середовище «мовного занурення»; активно використовуються автентичні матеріали. Такий підхід сприяє формуванню мовної інтуїції та зниженню мовного бар'єру.

У **Франції та Іспанії** активно впроваджується CLIL [17]: іноземна мова інтегрується у різні види діяльності; велика увага приділяється культурному компоненту; навчання відбувається через творчість (театр, малювання, музика).

Цікавим є досвід **Кіпру**, де було реалізовано проєкт впровадження CLIL у дошкільній освіті [16], особливостями якого є початок навчання дітей іноземної мови з 3 років; інтеграція мови у всі предмети; розвиток креативності, автономності та впевненості дітей. Мова стала природною частиною повсякденного життя дітей, що значно підвищило ефективність навчання.

Сучасні європейські практики включають *ігрові технології (role-play, storytelling); проєктне навчання; цифрові інструменти (інтерактивні ігри, відео, онлайн-платформи); міжнародні освітні проєкти*. У рамках європейських програм навчання мови поєднується з розвитком соціальних навичок, критичного мислення та міжкультурної комунікації.

Аналіз показує, що ефективність формування іноземної комунікативної компетентності у дітей дошкільного віку у країнах Європи забезпечується створенням природного мовного середовища, використанням інтерактивних методів, емоційно позитивною атмосферою, індивідуалізацією навчання, підготовкою педагогів до роботи у багатомовному середовищі.

Особлива увага приділяється розвитку мовленнєвої активності; соціальних навичок; м'яких навичок; міжкультурної толерантності [36].

Досвід країн Європи свідчить, що ефективне формування іноземної комунікативної компетентності у дошкільному віці можливе за умови раннього початку навчання, використання комунікативного підходу та інтеграції мови у різні види діяльності. Європейська модель орієнтована не лише на засвоєння мовних знань, але й на формування особистості, здатної до міжкультурної взаємодії. А, отже, перспективним для України є впровадження CLIL, створення мовного середовища та підготовка педагогів до роботи у багатомовному освітньому просторі.

У **країнах Азії** значна увага приділяється ранньому вивченню англійської мови як іноземної, що зумовлено соціально-культурними та економічними факторами, а також перспективами міжнародної комунікації.

У **Китаї** англійська як іноземна мова (English as a Foreign Language, EFL) дедалі частіше інтегрується у програми дошкільної освіти. Огляд сучасних досліджень показує, що китайські дошкільнята загалом позитивно ставляться до навчання англійської мови, особливо коли воно побудоване на *інтерактивних, ігрових методах* і залученні *цифрових технологій*, що відповідає потребам і можливостям учнів цього віку.

Дослідження також підкреслює роль батьків у процесі раннього вивчення англійської: *активна участь і підтримка вдома* сприяють більш ефективному розвитку мовних навичок. Програми *креативного навчання*, у тому числі *інтеграції ігор, мультимедіа та співпраці з носіями мови*, розглядаються як перспективні практики у контексті зростання попиту на іноземну мову у китайському дошкільному середовищі [31].

Освітня система **Південної Кореї** має довгу історію англійської мови як частини загального освітнього процесу, що поширюється й на дошкільну освіту в неформальних мовних групах і курсах. У Кореї існують *державні та приватні програми*, які спрямовані на підвищення англомовної компетентності учнів та вчителів, зокрема через ініціативи на кшталт English Program in Korea (ЕPIK), що стимулює не лише мовне навчання, а й міжкультурний та комунікативний обмін [18].

Хоча готовність до впровадження англійської мови у закладах дошкільної освіти може варіюватися залежно від рівня підготовки педагогів і місцевих освітніх стратегій, у корейському контексті зберігається тенденція до зростання попиту на мовні програми, орієнтовані на розвиток комунікативних навичок у дітей раннього віку.

Дослідження щодо оволодіння дітьми дошкільного віку англійською мовою у Японії й Тайвані також підкреслюють важливість комунікативних підходів до навчання іноземних мов, де акцент робиться на усне мовлення, слухання та *ігрові форми взаємодії*, а не на механічне заучування граматичних структур.

Спільною рисою багатьох освітніх контекстів Східної Азії є поєднання формального навчання з неформальною підтримкою батьків і громади, що створює більш автентичне комунікативне середовище для дошкільників під час вивчення іншої мови [11].

Отже, загальними тенденціями формування іншомовної комунікативної компетентності у дітей дошкільного віку у країнах Азії є: 1) використання комунікативно-орієнтованих методів навчання (застосування підходів, що акцентують увагу на реальному використанні мови в ситуаціях спілкування, ігровому навчанні та інтерактивних активностях); 2) адаптація методик до вікових особливостей (дошкільні програми враховують психолого-педагогічні потреби дітей раннього віку, інтегруючи навчання англійської мови в щоденну діяльність через пісні, казки, ігри та ролеві ситуації); 3) врахування соціального та сімейного контексту (підтримка з боку сім'ї та соціального середовища сприяє більш ефективному розвитку мовної компетентності у дошкільників, оскільки доповнює формальні освітні програми).

Таким чином, досвід країн Азії свідчить про широке застосування комунікативних, інтерактивних та соціально-орієнтованих підходів до формування іншомовної комунікативної компетентності у дітей дошкільного віку.

У США та Канаді формування іншомовної комунікативної компетентності у дітей дошкільного віку ґрунтується на тривалих дослідницьких практиках раннього занурення у мовне середовище, двомовних програмах і комунікативно орієнтованих педагогічних підходах. Основна увага приділяється розвитку мовлення через інтерактивне спілкування, ігрову діяльність та природне використання мовних структур.

У США одним із найвідоміших емпіричних досліджень щодо ефективності ранніх іммерсійних і двомовних програм є експериментальне дослідження W.S. Barnett та співавторів [8], у якому порівнювали двомовну англійсько-іспанську програму з монолінгвальною англійською. Результати показали, що діти з двомовної іммерсійної програми демонстрували вищі показники лексичного розвитку другої мови без негативного впливу на англійську мову та аналогічні когнітивні показники порівняно з монолінгвальними однолітками.

Систематичний огляд F. Genesee [22; 23] також підтвердив, що іммерсійні програми, які використовують іноземну мову як засіб навчання в дошкільному середовищі, ефективно сприяють природному освоєнню мовних форм і розвитку комунікативних навичок.

Такі підходи базуються на комунікативній взаємодії: мова не розглядається як абстрактний об'єкт для заучування, а як засіб діяльності та спілкування, що дозволяє дитині ефективно формувати продуктивні і рецептивні мовленнєві навички.

Варто зазначити, що у впровадженні іммерсійної освіти світовим лідером є Канада, зокрема щодо французько-англійської двомовності. Дослідження, що розглядало ефекти іммерсійної освіти на розвиток мовної компетентності, виявило, що діти, які проходили тривале іммерсійне навчання, демонстрували високий рівень мовної компетентності, включно з розвитком метамовної обізнаності, у порівнянні з монолінгвальними однолітками.

Іммерсійні програми в Канаді передбачають двомовне навчання як засіб комунікації, а не як предмет; інтеграцію мови в повсякденну діяльність; відсутність прямого перекладу, що сприяє природному засвоєнню мовного матеріалу. Це підтверджує, що іммерсія не лише покращує навички спілкування, але й формує здатність до автономного мовленнєвого користування мовою.

У навчальних програмах США та Канади, орієнтованих на дошкільну освіту, широко використовуються: *Total Physical Response (TPR)* (поєднання слухання та рухових реакцій); *ігрові методи* (природне освоєння мови через діяльність); *історії, казки, пісні* (засоби розвитку усного мовлення); *проектно-тематичні підходи* (мовна діяльність у контексті змістових ситуацій). Ці методи сприяють не лише накопиченню словникового запасу, а й розвитку навичок спонтанного мовлення та впевненості у використанні мови в реальних комунікативних актах.

Емпіричні дані свідчать, що дошкільники, які здобувають навчання за іммерсійними та двомовними програмами, демонструють значне розширення словникового запасу другої мови; покращення навичок усного спілкування та розуміння мовлення; розвиток когнітивної гнучкості та метамовної обізнаності; відсутність негативного впливу на розвиток рідної мови за умов належної педагогічної підтримки. Ці результати підтверджують, що комунікативно

орієнтовані іммерсійні підходи забезпечують ефективне формування іншомовної комунікативної компетентності вже в дошкільному віці.

Порівняльну характеристику особливостей формування іншомовної комунікативної компетентності у дітей дошкільного віку в різних країнах світу подано в таблиці 1.

Таблиця 1

**Особливості формування іншомовної комунікативної компетентності
у дітей дошкільного віку в різних країнах світу**

Країна	Модель / підхід	Ключові особливості формування іншомовної комунікативної компетентності	Результати
Фінляндія	Інтегрований, ігровий підхід	Інтеграція мови у повсякденне життя; навчання через гру, пісні, казки; мінімальний тиск; акцент на розумінні та сприйнятті мови; природне засвоєння	Формування мовної інтуїції; позитивне ставлення до мови; розвиток сприймання мовлення
Швеція	Комунікативно-діяльнісний	Використання ігрових і дослідницьких методів; занурення у мовне середовище; розвиток мовлення через взаємодію	
Данія	Дитино-центричний, інтерактивний	Інтеграція мови в діяльність; розвиток через гру та дослідження; формування мовної інтуїції без примусу	
Німеччина	Білінгвальна (іммерсійна) модель	Білінгвальні дитсадки; мовне занурення; спілкування частини педагогів іноземною мовою; використання автентичних матеріалів; зниження мовного бар'єру	Зниження мовного бар'єру; розвиток природного мовлення; формування мовної інтуїції
Австрія	Іммерсійний підхід	Створення двомовного середовища; природне засвоєння мови; формування комунікативних навичок через постійне мовне оточення	
Франція	CLIL (інтегроване навчання)	Інтеграція мови у творчі види діяльності (театр, мистецтво, музика); розвиток міжкультурної компетентності; комунікативна спрямованість	Розвиток комунікативних і творчих здібностей; міжкультурна компетентність
Іспанія	CLIL	Поєднання мовного та предметного навчання; акцент на творчості; використання діяльнісних методів	
Кіпр	CLIL (інноваційна модель)	Початок навчання з 3 років; інтеграція мови у всі види діяльності; розвиток автономності, креативності та впевненості; мова як частина щоденного життя	Підвищення ефективності навчання; розвиток впевненості, креативності
Китай	EFL + інтерактивні технології	Раннє вивчення англійської; використання ігрових та цифрових технологій; позитивна мотивація дітей; важлива роль батьків; співпраця з носіями мови	Позитивне ставлення до мови; ефективний розвиток мовних навичок
Південна Корея	Комунікативно-орієнтовані програми (ЕПК)	Поєднання формальних і неформальних програм; залучення носіїв мови; розвиток міжкультурної комунікації; зростаючий попит на раннє навчання	Зростання попиту на мовну освіту; розвиток комунікативних навичок
Японія	Комунікативний підхід	Акцент на усному мовленні та аудіюванні; ігрові методи; відмова від механічного заучування граматики	Розвиток навичок говоріння та аудіювання; природне засвоєння мови
Тайвань	Комунікативно-ігровий	Інтерактивне навчання; рольові ігри; розвиток мовлення через діяльність	
США	Іммерсійні та двомовні програми	Раннє мовне занурення; комунікативна взаємодія; розвиток мовлення через гру; використання TPR, сторітелінгу, проектів; доведена ефективність двомовних програм	Розширення словникового запасу; розвиток комунікативних умінь; когнітивна гнучкість
Канада	Класична іммерсійна модель	Французько-англійська двомовність; мова як засіб навчання, а не предмет; відсутність перекладу; розвиток метамовної обізнаності; висока ефективність комунікативних навичок	Високий рівень мовної компетентності; метамовна обізнаність; автономне мовлення

Висновки з дослідження і перспективи подальших наукових розвідок. У результаті проведеного дослідження з'ясовано, що формування іншомовної комунікативної компетентності у дітей дошкільного віку є складним інтегративним процесом, що охоплює мовні, когнітивні, соціокультурні та мотиваційні компоненти розвитку особистості. Доведено, що дошкільний вік є сенситивним періодом для засвоєння іноземної мови за умови створення відповідних педагогічних умов. Встановлено, що сучасний науковий дискурс характеризується переходом від традиційного підходу до навчання мови як системи знань до комунікативно орієнтованого підходу, спрямованого на формування здатності до міжкультурної взаємодії. Обґрунтовано необхідність урахування вікових та індивідуальних особливостей дітей, ролі ігрової діяльності, емоційної залученості та соціальної взаємодії у процесі навчання.

На основі порівняльного аналізу міжнародного досвіду (країн Європи, Азії, США та Канади) виокремлено ефективні підходи до формування іншомовної комунікативної компетентності у дітей дошкільного віку, зокрема CLIL, іммерсійні та білінгвальні моделі, комунікативно-діяльнісні методи, а також використання цифрових технологій. Визначено, що спільними тенденціями є ранній початок навчання, інтеграція мови у різні види діяльності, орієнтація на комунікацію, індивідуалізація освітнього процесу та активне залучення соціального середовища. Доведено, що ефективність формування іншомовної комунікативної компетентності забезпечується за умов створення природного мовного середовища, використання інтерактивних методів, забезпечення позитивного емоційного клімату, урахування індивідуальних особливостей дітей та належної підготовки педагогічних кадрів. Обґрунтовано доцільність адаптації міжнародного досвіду до національної системи дошкільної освіти.

Отже, формування іншомовної комунікативної компетентності у дошкільному віці є важливим чинником розвитку особистості, її соціалізації та готовності до міжкультурної взаємодії.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з розробкою та апробацією ефективних моделей навчання на основі міжнародних підходів (CLIL, іммерсія, білінгвізм) та їх адаптацією до умов освітньої системи України.

References

1. Ковбатюк М. В., Шевчук В., Бегака Д. Іншомовна комунікативна компетентність як чинник активізації та розширення бізнес-можливостей на міжнародному рівні. *Economic Synergy*. 2024. № 1 (Березень, 2024). С. 56–72. DOI: <https://doi.org/10.53920/ES-2024-1-5>
Kovbatiuk, M. V. et al. (2024). Inshomovna komunikatyvna kompetentnist yak chynnyk aktyvizatsii ta rozshyrennia biznes-mozhlyvostei na mizhnarodnomu rivni [Foreign Language Communicative Competence as a Factor in Activating and Expanding Business Opportunities at the International Level]. *Ekonomichna synerhiia – Economic Synergy*, 1, 56–72. DOI: <https://doi.org/10.53920/ES-2024-1-5> [in Ukrainian].
2. Марчій-Дмитраш Т. М. Сучасні тенденції формування іншомовної комунікативної компетентності дітей дошкільного віку. Івано-Франківськ: ПНУ ім. В. Стефаніка, 2020. 36 с.
Marchii-Dmytrash, T. M. (2020). Suchasni tendentsii formuvannia inshomovnoi komunikatyvnoi kompetentnosti ditei doshkilnoho viku [Modern Trends in the Preschool Children's Foreign Language Communicative Competence Formation]. Ivano-Frankivsk: PNU im. V. Stefanyka. 36. [in Ukrainian].
3. Мірошник І. В. Особливості іншомовного мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка. Серія: Педагогічні науки*. 2016. Вип. 135. С. 113–116.
Miroshnyk, I. V. (2016). Osoblyvosti inshomovnoho movlennievoho rozvytku ditei doshkilnoho viku [The Peculiarities of Foreign Language Speech Development of Preschool Children]. *Visnyk Chernihivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni T. H. Shevchenka. Seriya: Pedahohichni nauky – Bulletin of T.H. Shevchenko Chernihiv National Pedagogical University. Series: Pedagogical Sciences*, 135, 113–116. [in Ukrainian].
4. Мірошник І. В. Переваги та недоліки сучасних методів навчання іноземної мови дітей дошкільного віку. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка. Серія: Педагогічні науки*. 2015. Вип. 125. С. 335–338.
Miroshnyk, I. V. (2015). Perevahy ta nedoliky suchasnykh metodiv navchannia inozemnoi movy ditei doshkilnoho viku [Advantages and Disadvantages of Modern Methods of Teaching a Foreign Language to Preschool Children]. *Visnyk Chernihivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni T.H. Shevchenka. Seriya: Pedahohichni nauky – Bulletin of T.H. Shevchenko Chernihiv National Pedagogical University. Series: Pedagogical Sciences*, 125, 335–338. [in Ukrainian].
5. Мукан Н., Горохівська Т., Ієвлев О., Чубінська Н., Кобрин В. Іншомовна комунікативна компетентність: поняттєвого-категорійний дискурс. *Академічні візії*. 2023. № 15. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/738> (дата звернення: 24.04.2026).

- Mukan, N., Horokhivska, T., Ievliev, O., Chubinska, N., & Kobryn, V. (2023). Inshomovna komunikativna kompetentnist: poniattievoho-katehoriinyi dyskurs [Foreign Language Communicative Competence: Conceptual-categorical Discourse]. *Akademichni vizii – Academic visions*, 15. Retrieved from: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/738> [in Ukrainian].
6. Цветкова Г.Г., Коновалова Н.О. Особливості формування іншомовної комунікативної компетентності у дітей середнього дошкільного віку. *Освітньо-науковий простір*. 2022. Вип. 2(1). С. 132–146. DOI: [https://doi.org/10.31392/ONP.2786-6890.2\(1\).2022.13](https://doi.org/10.31392/ONP.2786-6890.2(1).2022.13) URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/educsc_2022_2\(1\)_15](http://nbuv.gov.ua/UJRN/educsc_2022_2(1)_15) (дата звернення: 24.04.2026).
Tsvietkova, H.H., & Konovalova, N.O. (2022). Osoblyvosti formuvannia inshomovnoi komunikativnoi kompetentnosti u ditei serednoho doshkilnoho viku [The Peculiarities of the Foreign Language Communicative Competence Formation in Children of Middle Preschool Age]. *Osvitno-naukovyi prostir – Educational and Scientific Space*, 2(1), 132–146. DOI: [https://doi.org/10.31392/ONP.2786-6890.2\(1\).2022.13](https://doi.org/10.31392/ONP.2786-6890.2(1).2022.13). Retrieved from: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/educsc_2022_2\(1\)_15](http://nbuv.gov.ua/UJRN/educsc_2022_2(1)_15) [in Ukrainian].
 7. Bachman L. *Fundamental Considerations in Language Testing*. Oxford: Oxford University Press, 1990. 408 p.
Bachman, L. (1990). *Fundamental Considerations in Language Testing*. Oxford: Oxford University Press. 408. [in English].
 8. Barnett W. S., Yarosz D. J., Thomas J., Jung K., Blanco D. Two-way and Monolingual English Immersion in Preschool Education: An Experimental Comparison. *Early Childhood Research Quarterly*, 2007. Vol. 22(3), P. 277–293. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.ecresq.2007.03.003>
Barnett, W. S., Yarosz, D. J., Thomas, J., Jung, K., & Blanco, D. (2007). Two-way and Monolingual English Immersion in Preschool Education: An Experimental Comparison. *Early Childhood Research Quarterly*, 22(3), 277–293. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.ecresq.2007.03.003> [in English].
 9. Benson P. Language learning beyond the classroom: Access all areas. *Studies in Self-Access Learning Journal*, 2017, Vol. 8(2), P. 135–146. DOI: <https://doi.org/10.37237/080206>
Benson, P. (2017). Language learning beyond the classroom: Access all areas. *Studies in Self-Access Learning Journal*, 8(2), 135–146. DOI: <https://doi.org/10.37237/080206> [in English].
 10. Bruner J. *Child's Talk: Learning to Use Language*. New York: Norton, 1983. 144 p.
Bruner, J. (1983). *Child's Talk: Learning to Use Language*. New York: Norton. 144. [in English].
 11. Butler Y.G. English Language Education among Young Learners in East Asia: a Review of Current Research (2004–2014). *Language Teaching*, 2015. Vol. 48(3), P. 303–342.
Butler, Y.G. (2015). English Language Education among Young Learners in East Asia: a Review of Current Research (2004–2014). *Language Teaching*, 48(3), 303–342. [in English].
 12. Cameron L. *Teaching Languages to Young Learners*. Cambridge: Cambridge University Press, 2001. 243 p.
Cameron, L. (2001). *Teaching Languages to Young Learners*. Cambridge: Cambridge University Press. 243. [in English].
 13. Canale M. From Communicative Competence to Communicative Language Pedagogy. *Language and Communication*, 1983. P. 2–27.
Canale, M. (1983). From Communicative Competence to Communicative Language Pedagogy. *Language and Communication*, 2–27. [in English].
 14. Canale M., Swain M. Theoretical Bases of Communicative Approaches to Second Language Teaching and Testing. *Applied Linguistics*, 1980. Vol. 1(1), P. 1–47.
Canale, M., & Swain, M. (1980). Theoretical Bases of Communicative Approaches to Second Language Teaching and Testing. *Applied Linguistics*, 1(1), 1–47. [in English].
 15. Celce-Murcia M., Dornyei Z., Thurrell S. Communicative Competence: A Pedagogically Motivated Model with Content Specifications. *Issues in Applied Linguistics*, 1995. Vol. 6, P. 5–35. DOI: <https://doi.org/10.5070/L462005216>
Celce-Murcia, M., Dornyei, Z., & Thurrell, S. (1995). Communicative Competence: A Pedagogically Motivated Model with Content Specifications. *Issues in Applied Linguistics*, 6, 5–35. DOI: <https://doi.org/10.5070/L462005216> [in English].
 16. CLIL in Pre-Primary Education: Building a Network of Good CLIL Practice. URL: https://innovative-teaching-award.ec.europa.eu/projects/clil-pre-primary-education-building-network-good-clil-practice_en
CLIL in Pre-Primary Education: Building a Network of Good CLIL Practice. Retrieved from: https://innovative-teaching-award.ec.europa.eu/projects/clil-pre-primary-education-building-network-good-clil-practice_en. [in English].

17. Coyle D., Hood P., Marsh D. CLIL: Content and Language Integrated Learning. Cambridge: Cambridge University Press, 2010. 170 p.
Coyle, D., Hood, P., & Marsh, D. (2010). CLIL: Content and Language Integrated Learning. Cambridge: Cambridge University Press. 170. [in English].
18. EPIK (English Program in Korea). Wikipedia: the free encyclopedia. 1995–2025. URL: <https://en.wikipedia.org/wiki/EPIK>
EPIK (English Program in Korea). Wikipedia: the free encyclopedia. 1995–2025. Retrieved from: <https://en.wikipedia.org/wiki/EPIK> [in English].
19. Escudero P., Pino Escobar G., Diskin-Holdaway C. Hajek J. Enhancing Heritage and Additional Language Learning in the Preschool Years: Longitudinal Implementation of the Little Multilingual Minds Program. *Frontiers in Language Sciences*, 2015. 4:1604196. DOI: 10.3389/flang.2025.1604196
Escudero, P., Pino Escobar, G., Diskin-Holdaway, C. & Hajek, J. (2025). Enhancing Heritage and Additional Language Learning in the Preschool Years: Longitudinal Implementation of the Little Multilingual Minds Program. *Frontiers in Language Sciences*, 4:1604196. DOI: 10.3389/flang.2025.1604196 [in English].
20. European Commission. *Key Data on Early Childhood Education and Care in Europe*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2019. 200 p.
European Commission. *Key Data on Early Childhood Education and Care in Europe*. (2019). Luxembourg: Publications Office of the European Union. 200. [in English].
21. García O., Wei L. *Translanguaging: Language, Bilingualism and Education*. 2nd ed. London: Palgrave Macmillan. 2020.
García, O., & Wei, L. (2020). *Translanguaging: Language, Bilingualism and Education*. 2nd ed. London: Palgrave Macmillan. [in English].
22. Genesee F. Second Language Learning Through Immersion: A Review of U.S. Programs. *Educational Researcher*, 1985. Vol. 55 (4), P. 541–558.
Genesee, F. (1985). Second Language Learning Through Immersion: A Review of U.S. Programs. *Educational Researcher*, 55 (4), 541–558. [in English].
23. Genesee F. *Learning through Two Languages: Studies of Immersion and Bilingual Education*. Cambridge: Newbury House, 1987. 268 p.
Genesee, F. (1987). *Learning through Two Languages: Studies of Immersion and Bilingual Education*. Cambridge: Newbury House. 268. [in English].
24. Halliwell S. *Teaching English in the Primary Classroom*. London: Longman, 1992. 150 p.
Halliwell, S. (1992). *Teaching English in the Primary Classroom*. London: Longman. 150. [in English].
25. Hymes D. On communicative competence. *Sociolinguistics* / Ed. J. B. Pride, J. Holmes. Harmondsworth: Penguin, 1972. P. 269–293.
Hymes, D. (1972). On communicative competence. *Sociolinguistics* / Ed. J. B. Pride, J. Holmes. Harmondsworth: Penguin. 269–293. [in English].
26. Kirsch C. Early Language Learning and Teaching: A Review of Research (2000–2020). *Language Teaching*, 2021. Vol. 54(4), P. 431–471
Kirsch, C. (2021). Early Language Learning and Teaching: A Review of Research (2000–2020). *Language Teaching*, 54(4), 431–471 [in English].
27. Koşkulu-Sancar S., Stolvoort J., Oppeneer N., de Graaff R., Paradis J., Tribushinina E. Effects of Bilingualism on Foreign Language Learning during Kindergarten Years: Investigating Underlying Mechanisms. *Bilingualism: Language and Cognition*, 2025. Vol. 28(1). P. 104–116.
Koşkulu-Sancar, S., Stolvoort, J., Oppeneer, N., de Graaff, R., Paradis, J., & Tribushinina, E. (2025). Effects of Bilingualism on Foreign Language Learning during Kindergarten Years: Investigating Underlying Mechanisms. *Bilingualism: Language and Cognition*, 28(1), 104–116. [in English].
28. Kraveva R., Kravev V. Mobile Learning Applications for Preschool Children. URL: <https://arxiv.org/abs/1606.05753>
Kraveva, R., & Kravev, V. (2016). Mobile Learning Applications for Preschool Children. Retrieved from: <https://arxiv.org/abs/1606.05753> [in English].
29. Krashen S. *Principles and Practice in Second Language Acquisition*. Oxford: Pergamon Press, 1985. 202 p.
Krashen, S. (1985). *Principles and Practice in Second Language Acquisition*. Oxford: Pergamon Press. 202. [in English].
30. Lambert W. E., Tucker G. R. *Bilingual Education of Children: The St. Lambert Experiment*. Newbury House Publishers, 1972. 248 p.

- Lambert, W. E., & Tucker, G. R. (1972). *Bilingual Education of Children: The St. Lambert Experiment*. Newbury House Publishers. 248. [in English].
31. Li Q., Kong K., Khan S. Chinese Preschoolers' English Foreign Language (EFL) Learning: A Comprehensive Review of Research from 2014 to 2024. *Asia-Pacific Journal of Research in Early Childhood Education*, 2025. Vol. 19(2), P. 127–155. DOI: 10.17206/apjrece.2025.19.2.127.
Li, Q., Kong, K., & Khan, S. (2025). Chinese Preschoolers' English Foreign Language (EFL) Learning: A Comprehensive Review of Research from 2014 to 2024. *Asia-Pacific Journal of Research in Early Childhood Education*, 19(2), 127–155. DOI: 10.17206/apjrece.2025.19.2.127 [in English].
32. Lightbown P., Spada N. *How Languages are Learned*. 4th ed. Oxford: Oxford University Press, 2013. 252 p.
Lightbown, P., & Spada, N. (2013). *How Languages are Learned*. 4th ed. Oxford: Oxford University Press. 252. [in English].
33. Lucas C. «Too Young to Learn English?» – Nurturing Preschool Children's English Language Learning Across an Early Years Curriculum: A Case Study. *Education Sciences*, 2023. Vol. 13(9), P. 949. DOI: <https://doi.org/10.3390/educsci13090949>
Lucas, C. (2023). «Too Young to Learn English?» – Nurturing Preschool Children's English Language Learning Across an Early Years Curriculum: A Case Study. *Education Sciences*, 13(9), 949. DOI: <https://doi.org/10.3390/educsci13090949> [in English].
34. Marsh D. CLIL/EMILE – The European Dimension: Actions, Trends and Foresight Potential. Jyväskylä: University of Jyväskylä, 2002. 203 p.
Marsh, D. (2002). CLIL/EMILE – The European Dimension: Actions, Trends and Foresight Potential. Jyväskylä: University of Jyväskylä. 203. [in English].
35. Marsh D. Content and Language Integrated Learning (CLIL): A Development Trajectory. Córdoba: University of Córdoba, 2012. 28 p.
Marsh, D. (2012). Content and Language Integrated Learning (CLIL): A Development Trajectory. Córdoba: University of Córdoba. 28. [in English].
36. Miroshnyk I. V. The Peculiarities of the Future Primary School Teachers' «Soft Skills» Formation during Their Foreign Language Professional Training. *New Inception*, 2021. Vol. 1–2, P. 28–38.
Miroshnyk, I. V. (2021). The Peculiarities of the Future Primary School Teachers' «Soft Skills» Formation during Their Foreign Language Professional Training. *New Inception*, 1–2, 28–38. [in English].
37. Mourão S., Lourenço M. *Early Years Second Language Education: International Perspectives on Theory and Practice*. London: Routledge, 2015. 256 p.
Mourão, S., & Lourenço, M. (2015). *Early Years Second Language Education: International Perspectives on Theory and Practice*. London: Routledge. 256. [in English].
38. Muñoz C. *Age and the Rate of Foreign Language Learning*. Clevedon: Multilingual Matters. 2006. 283 p.
Muñoz, C. (2006). *Age and the Rate of Foreign Language Learning*. Clevedon: Multilingual Matters. 283. [in English].
39. Nikolov M., Djigunović J. M. Recent Research on Young Learners of Foreign Languages. *Annual Review of Applied Linguistics*, 2021, Vol. 41, P. 78–93. DOI: 10.1017/S026719052100003X.
Nikolov, M., & Djigunović, J. M. (2021). Recent Research on Young Learners of Foreign Languages. *Annual Review of Applied Linguistics*, 41, 78–93. DOI: 10.1017/S026719052100003X. [in English].
40. Nikolov M., Mihaljević Djigunović J. Recent research on age, second language acquisition, and early foreign language learning. *Annual Review of Applied Linguistics*, 2011. Vol. 31, P. 95–119. DOI: 10.1017/S026719051100007X.
Nikolov, M., & Mihaljević Djigunović, J. (2011). Recent research on age, second language acquisition, and early foreign language learning. *Annual Review of Applied Linguistics*, 31, 95–119. DOI: 10.1017/S026719051100007X. [in English].
41. Savignon S. J. *Communicative Competence: Theory and Classroom Practice* (2nd ed.). McGraw-Hill, 2002. 288 p.
Savignon, S. J. (2002). *Communicative Competence: Theory and Classroom Practice* (2nd ed.). McGraw-Hill. 288. [in English].
42. Vygotsky L. S. *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes* (M. Cole, V. John-Steiner, S. Scribner, & E. Souberman, Eds.). Cambridge: Harvard University Press, 1978. 159 p.
Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes* (M. Cole, V. John-Steiner, S. Scribner, & E. Souberman, Eds.). Cambridge: Harvard University Press. 159. [in English].

43. Weiss C., Chik A., Seltzer K. Young Learners and Foreign Language Education: A Systematic Review. *International Journal of Bilingualism*, 2025. DOI: 10.1177/13670069251384467.
Weiss, C., Chik, A., & Seltzer, K. (2025). Young Learners and Foreign Language Education: A Systematic Review. *International Journal of Bilingualism*. DOI: 10.1177/13670069251384467. [in English].

MIROSHNYK Iryna

<https://orcid.org/0000-0001-7600-1112>
Scopus Author ID 57205264952

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Head of the Department of Languages and Their Teaching Methods,
Т.Н. Shevchenko National University «Chernihiv Colehium»
(Chernihiv, Ukraine) E-mail: iv_miroshnyk@ukr.net

INTERNATIONAL EXPERIENCE IN THE PRESCHOOL CHILDREN'S FOREIGN LANGUAGE COMMUNICATIVE COMPETENCE FORMATION

The purpose of the article is to provide a comprehensive analysis of the international experience in the preschool children's foreign language communicative competence formation, to identify effective approaches, methods, and pedagogical conditions for its development, and to substantiate the possibilities of adapting the best foreign practices to the preschool education system of Ukraine.

Methodology. *The methodological basis of the study is a system of interconnected approaches: competence-based, communicative-activity, learner-centered, sociocultural, systemic, and comparative-pedagogical, which ensure a holistic consideration of the process of the foreign language communicative competence formation.*

To achieve the goal, theoretical research methods were used: analysis, synthesis, and generalization of scientific sources, comparative analysis of international experience (CLIL, immersion, bilingual education), as well as systematization and classification of pedagogical conditions and approaches.

Scientific novelty. *For the first time, a comprehensive comparative-pedagogical analysis of international experience in the preschool children's foreign language communicative competence formation (Europe, Asia, the USA, Canada) has been conducted. Furthermore, a set of effective pedagogical conditions for its development has been substantiated (early start of learning, creation of a natural language environment, use of communicative-activity and interactive methods, individualization of learning, and training of educators for work in a multilingual environment), while determining the possibilities for their adaptation to the Ukrainian preschool education system.*

Conclusions. *The study establishes that the preschool children's foreign language communicative competence formation is an integrative process encompassing linguistic, cognitive, sociocultural, and motivational aspects of development. It is proven that the preschool age is a favorable period for foreign language acquisition, provided that an appropriate language environment is created and communicative-oriented approaches are applied.*

A comparative analysis of the international experience has demonstrated the effectiveness of approaches such as CLIL, immersion and bilingual models, interactive and game-based methods, and the use of digital technologies. Common trends include an early start of learning, the integration of language into various types of activities, individualization of the educational process, and active involvement of the social environment.

It has been determined that the effectiveness of the competence formation is ensured by creating a positive emotional environment, employing interactive methods, considering the age characteristics of children, and ensuring proper teacher training.

The expediency of adapting the international experience to the Ukrainian preschool education system has been substantiated, particularly through the implementation of CLIL, the development of bilingual programs, and the use of modern educational technologies.

Thus, the foreign language communicative competence formation in preschool age is a vital factor in personality development and readiness for intercultural interaction.

Keywords: *preschool child, foreign language communicative competence, international experience, approach.*

Стаття надійшла до редакції 27.04.2026

Рецензент: доктор педагогічних наук, професор Т.В. Дорошенко